

УДК 631.4

<https://doi.org/10.31713/vs220186>

Фурман В. М., к.с.-г.н., доцент, Люсак А. В., к.т.н., доцент, Солodka Т. М., к.с.-г.н., доцент (Національний університет водного господарства та природокористування), **Олійник В. С., к.с.-г.н., доцент** (Міжнародний економічно-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука)

ХАРАКТЕРИСТИКА ГРУНТОВОГО ПОКРИВУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Викладені результати обстеження ґрунтів Рівненської області з метою встановлення зв'язку факторів та умов ґрунтоутворення, поширення ґрунтів та їх властивостей з регіональними геоморфологічними районами, а також зміну ґрунтів в сучасних умовах їх використання для проведення моніторингу генетичних особливостей ґрунтів.

Ключові слова: ґрунт, профіль ґрунту, генетичні горизонти, морфологічні ознаки, властивості ґрунту.

Вступ. Ґрунтовий покрив є одним з найцінніших природних ресурсів, який несе на собі непомірні навантаження суспільства та весь час підлягає значним змінам, зачасти – негативним. Саме тому потрібно постійно слідкувати за цими змінами, щоб вчасно запобігти деградації та втрати ґрунтів.

Моніторинг ґрунтового покриття – один із дієвих засобів систематичного отримання та поновлення інформації про ґрунти у просторі та часі, лише за результатами якого можна зберегти їх родючість, а, отже, найраціональніше використовувати та охороняти землі.

Постановка проблеми. Моніторинг земель як складова державної програми моніторингу довкілля ґрунтується на положенні «Про державну систему моніторингу довкілля» [1].

В Україні розроблено концепцію ґрунтового моніторингу, згідно з якою мета моніторингу – отримання інформації для вироблення управлінських рішень щодо стабілізації і поліпшення якості ґрунтів, екологізації землеробства та досягнення кінцевого результату – розміреного відтворення ґрунтової родючості [2].

Виходячи з вищесказаного виникає нагальна необхідність створення мережі моніторингу ґрунтового покриття та його генетичних особливостей з урахуванням інших компонентів природних ресурсів по всій території України.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми моніторингу ґрунтового покриву і земель розглянуто у процесах вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема їх вивчали: М.В. Вишиванок, Ю.М. Дмитрук, О.О. Дорожинська, В.В. Медведєв, Р.М. Панас, Л.М. Перович, Ю.С. Петлюх та ін. [3].

Так, В.В. Медведєв вважає, що для України, враховуючи строкатість її природногосподарських умов, можна використовувати декілька комбінацій моніторингу ґрунтового покриву, причому його мережа повинна бути створена з урахуванням європейських підходів, бо рано чи пізно вона стане його невід'ємною частиною [4; 5].

Ю.М. Дмитрук зазначає, що для корінних змін і прогресу моніторингу земель в Україні насамперед треба завершити державну стандартизацію аналітичних робіт, відбирання зразків, термінології, оцінки ґрунтів і ландшафтів, що дасть змогу проводити контроль за єдиною методикою, порівнювати та обмінюватися даними з іншими країнами (наприклад, Польщею, Німеччиною, Австрією), особливо за виникненням різних кризових ситуацій [6].

За свідченням Л. Перовича [7], в умовах ринку набуває актуальності кадастровий моніторинг земель, завданням якого є систематизація кадастрових даних та створення відповідної картографічної документації, яка б дала змогу приймати відповідні управлінські рішення щодо раціонального та ефективного використання та охорону земель тощо.

Об'єкт та мета досліджень: Ґрунтовий покрив Рівненської області з метою встановлення тісного зв'язку факторів та умов ґрунтоутворення, поширення ґрунтів та їх властивостей з регіональними геоморфологічними районами, а також зміну ґрунтів в сучасних умовах їх використання для проведення моніторингу генетичних особливостей ґрунтів.

Результати досліджень та їх обговорення. Територія Рівненщини простягається з півночі на південь порівняно на невелику відстань (190 км). В її межах досить чітко виділяються три природно-кліматичні зони – Полісся, Лісостеп (зона широколистих лісів) та Мале Полісся (рисунок).

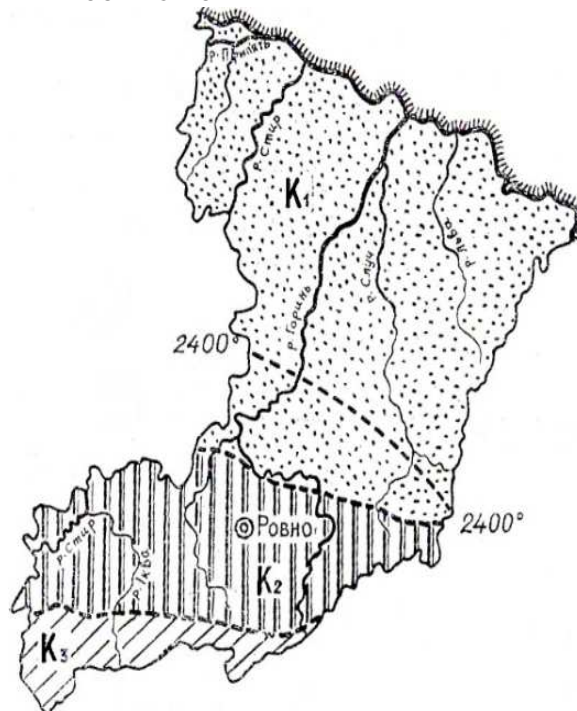
На території області надзвичайно велике різноманіття ґрунтоутворних (материнських) порід, особливо в Поліссі, що зумовило утворення великої строкатості ґрунтового покриву. За даними крупно масштабних ґрунтових обстежень перший тур яких проводився в 1957-1958 роках, було виділено 277 ґрунтових відмін.

При повторних обстеженнях дані уточнювались, доповнювались, але по-суті залишились такими ж, змінювались контури відмін,

деякі переходили в інші види та підвиди (наприклад, глейові в глеуваті). Для всіх колишніх сільгосп підприємств були виготовлені ґрунтові карти в масштабі 1:10000 та нариси до них. Для новостворених сільгосп підприємств такі матеріали практично відсутні. На ґрунтових картах господарств в Поліських районах нараховувалися декілька тисяч контурів ґрунтових відмін. Тому при складанні ґрунтової карти області просторові зображення отримала 51 відміна.

При узагальненні різноманіття ґрунтових відмін зараз можна виділити такі основні їх типи:

1. Дерново-підзолисті – 265 тис. га;
2. Сірі опідзолені – 123 тис. га;
3. Дернові – 131 тис. га;
4. Чорноземи опідзолені – 163 тис. га;
5. Чорноземно-лучні – 54 тис. га;
6. Чорноземи карбонатні та дерново-карбонатні – 40 тис. га;
7. Болотні – 230 тис. га.

Природні зони Агрокліматичні райони

	Полісся		Північний (Поліський)
	Лісостеп		Південний (Лісостеповий)
	Мале Полісся		Малополіський

Рисунок. Природні зони та агрокліматичні райони Рівненської області

Дерново-підзолисті ґрунти є зональними для Полісся. Вони сформувалися під покривом хвойної лісової рослинності з участю трав'янистої, тобто в умовах двох протилежних процесів – підзолистого, при якому руйнуються мінеральні та органічні сполуки порід, і дернового, який зумовлює накопиченню органічних речовин. Ця дія буває як сумісною, так і почерговою при зміні типу рослинності.

Типова будова профілю дерново-підзолистих ґрунтів наступна:

He – гумусово-елювіальний, сірий або світло-сірий, нестійкої ґрунтової структури з білесими зернятами кремнезему, слабоущільнений, слабовологий, зазвичай зв'язнопіщаного або супіщаного гранскладу, перехід різкий;

E – підзолистий (вимитий) елювіальний, слабогумусований, білястий, слабовираженої плитчастої структури, зустрічаються конкреції, перехід поступовий;

I – ілювіальний, бурий, щільний, горіхуватий, переважно важкосуглинковий, помітна кремнева присипка, перехід поступовий;

P – материнська порода.

На Полісі існує багато різновидів ґрунтів дерново-підзолистого типу в залежності від складу, будови та властивостей материнських порід і в першу чергу їх гранулометричного (механічного) складу. Розрізняють слабо-середньо-сильно-підзолисті, окремо дерново-приховано підзолисті, за гранскладом – піщані, зв'язно-піщані, супіщані.

Поширення різновидів дерново-підзолистих ґрунтів детермінує з межами геоморфологічних районів. Так на територіях Верхньоприпятьської акумулятивної низини та Сарненської акумулятивної низини домінують дерново-слабопідзолисті ґрунти піщаного та зв'язнопіщаного гранскладу на глибоких алювіальних пісках.

Гумусово-елювіальний горизонт – цих ґрунтів (20-30 см) слабо забарвлений гумусом, сірого кольору з білими піщинками кремнезему. Нестійкої грудковатої структури, нерівномірно переходить в алювіальний горизонт, світлого чи жовтуватого кольору піщаного гранскладу з залізо-марганцевими конкреціями, помітно переходить в ілювіальний горизонт, який дещо ущільнений бурого чи вохристого бурого кольору з псевдофібрами зв'язнопіщаного та супіщаного гранскладу.

Вміст гумусу низький (1,1%), з коливаннями (0,5-2,5%), РН сольове – 5,2 (4,4-6,2), гідролітична кислотність – 2,3 мг-екв/100 г ґрунту (1,0-9,0 мг-екв/100 г ґрунту), сума ввібраних основ – 2,1. Вміст рухомих P_2O_5 – 0,05%, K_2O – 0,9%. Фізичні і водно-фізичні властивості різко змінюються по профілю. У верхньому шарі щільність колива-

ється в межах 1,34-1,42 г/см³, загальна пористість – 42-46%, вологоємність – 6-16% від ваги, коефіцієнт фільтрації – 1,6-3,5 м/добу. В ілювіальних горизонтах щільність збільшується до 1,65-1,75г/см³, вологоємність – 9-11%, твердість 10-11 кг/см².

Через малий вміст гумусу та інших поживних речовин макро і мікроелементів, несприятливі водно-фізичні властивості – велику щільність, малу вологоємність, високу водопроникність – ґрунти мають низьку родючість.

На переважаючому фоні таких ґрунтів окремими контурами на піщаних підвищених залягають дерново приховано підзолисті піщані та зв'язно-піщані ґрунти. Гумусовий горизонт цих ґрунтів 10-25 см слабо забарвлений гумусом. Донизу різко переходить в бурий та вохристо-бурий і на глибині 40-50 см у жовтувато-сірий пісок. Яскравих ознак підзолистості в цих ґрунтах немає, тому їх називають приховано-підзолистими. Гумусу в цих ґрунтах дуже мало – 0,6%. Мала вбирна здатність і буферність. Заходи з підвищення родючості цих ґрунтів такі як і для попередніх, а деякі ділянки доцільно залісити. Що ж до ґрунтів теж дерново-підзолистого типу, але які сформувалися в межах Волинського пасмо на моренних відкладах, то вони значно відрізняються від попередніх. В першу чергу, вони переважно супіщаного гранскладу, з поверхні містять більше пилюватих частинок мулу і гумусу. У них добре виражені генетичні горизонти, ілювіальні горизонти досить щільні. Гумусу в цих ґрунтах – 1,2% (0,7-2,7), рН сольове – 5,6 (4,9-6,8), гідролітична кислотність – 2,3 (0,3-3,9), рухомих Р₂О₅ – 0,06%, К₂О – 1,24%, щільність – 1,43 г/см³, вологоємність – 18%, коефіцієнт фільтрації – 0,3-0,6 м/добу. В ілювіальних горизонтах щільність збільшується до 1,65 г/см³, пористість зменшується до 29-32%.

Природна та ефективна родючість цих ґрунтів значно вища. З негативних сторін є кисла реакція ґрунтового розчину і малий вміст гумусу. Існує залежність між глибиною залягання водотривких порід і властивостями ґрунтів та їх продуктивністю.

Ще кращі властивості дерново-підзолистих ґрунтів, які сформувались в межах Костопільської денудаційної рівнини в умовах близького до поверхні залягання мергельно-крейдових порід. Гранулометричний склад їх переважно супіщаний, тільки окремими контурами в комплексі дещо інших орографічних умовах залягають такі ж середньо-підзолисті з зв'язнопіщаним гранскладом. Вміст гумусу в гумусово елювіальному горизонті: 1,6-2,0% рухомого Р₂О₅ 11-14 мг/100 г ґрунту, рухомого К₂О 20-40 мг/на 100 г ґрунту, валового – 1,2%; рН сольове – 6,4-6,6; гідролітична кислотність – 1,3-2,3 мг-

екв./на 100 г ґрунту. Щільність гумусового горизонту 1,6-1,68 г/см³, в ілювіальному горизонті сягає 1,79 г/см³, пористість загальна у верхньому шарі – 38,4%, твердість – 14-24 кг/см², вологоємність – 17-19% від ваги ґрунту, коефіцієнт безнапірної фільтрації з поверхні – 0,6 м/добу.

Дерново-підзолисті ґрунти, які покривають кристалічний щит у Клесівській денудаційній рівнині та західних схилах (с. Щекичин) переважно супіщаного гранскладу з добре вираженими генетичними горизонтами. Вміст гумусу 1,0-1,2%, РН 4,9-5,6. Відрізняються великою щільністю гумусово-елювіальних горизонтів, великим вмістом мінеральних речовин.

Дерново-підзолисті оглеєні ґрунти займають слабо знижені елементи рельєфу з періодичними або постійними презволоженнями, які обумовлюють анаеробні процеси в результаті яких, утворюються закисні сполуки переважно заліза та алюмінію. Розрізняють ступені оглеєності: сильно глейові, глейові, глеюваті та глибоко оглеєні. Оглеєні горизонти набувають сизого, зеленуватого, синюватого та іншого забарвлення, яке при окисненні стає вохристим, бурим з конкреціями, ортзандами.

Переважають глеюваті, а сильно глейових та глейових дуже мало, вони деградують в наслідок осушення та зменшення вологості. Вміст гумусу в оглеєних ґрунтах дещо вищий (1,7%), кислотність більша (рН 4,6-4,8).

Підзолисто-дернові поширені окремими невеликими площами серед дерново-підзолистих ґрунтів. Характерною особливістю цих ґрунтів є глибока прогумусованість, що пояснюється окультуренням. Вони кислі, в них мало гумусу, фосфору теж мало.

Сірі лісові опідзолненні ґрунти сформувалися на лесових породах, у лісостеповій (широколистяній) зоні на вододільних плато та їх схилах Волинської височини і є зональними для Лісостепової зони. Типова будова профілю в цих ґрунтів така:

He – гумусово-елювіальний, бурувато-сірий до ясно-сірого, горіхуватогрудкуватий з присипкою SiO₂ (кремнезему), переважно крупно пилювато легкосуглинковий, слабоущільнений, перехід ясний;

Еh – білястий, слабогумусований, плитчастий, ущільнений, елювіальний, слабогумусований, з великою кількістю присипки SiO₂;

I – ілювіальний, темно-бурий, дуже щільний, горіхуватий, присипка SiO₂, ущільнений, середньо суглинковий, перехід поступовий.

Рк – лесоподібний суглинок, палевого кольору, скипає від кислоти, крупнопилювато-легкосуглинкового гранскладу, карбонати у вигляді прожилок.

Виділяють ясно-сірі, сірі опідзолені. Морфологічна будова профілю ясно-сірих ґрунтів близька до дерново-підзолистих ґрунтів. Під гумусовим горизонтом залягає білястий, плитчастий, елювіальний горизонт, глибше – щільний елювій. У сірих опідзолених елювіальний горизонт слабо виявлений. Гумусовий горизонт дещо глибший, під елювіальним залягає такий же ілювіальний горизонт, щільного, бурого кольору. Ці ґрунти мають найбільше поширення (близько 123 тис. га). І, як і попередній, бідні на гумус (1,7%), мають незначні запаси азоту та фосфору (0,012%), велику кислотність (РН 5,1), вони безструктурні, схильні до запливання і утворення кірки на поверхні. Разом з тим, ці ґрунти ефективно використовуються при вирощуванні зернових, круп'яних, технічних та плодкових культур. Профіль темно-сірих ґрунтів близький до до чорноземних – (Н) глибокий, гумусовий горизонт 30-40 см, гумусованість до 50-60 см, гумусу – 2,2-3,0%, РН -5,9, гідролітична кислотність – 2,3 мг-екв./100 г ґрунту. Щільність 1,41-1,42 г/см³, пористість 44%, твердість 12 кг/см², вологоємність 27% від ваг., вологість в'янення 9-10%, коефіцієнт фільтрації 1,1 м/добу.

Оглеєні сірі опідзолені ґрунти поширені лише на знижених ділянках, де тимчасово періодично застоюється вода атмосферних опадів. Елювіальний горизонт досить щільний.

Дернові ґрунти поширені більше в поліських районах, в лісостепу – тільки в заплавах і на терасах річок, мають наступну будову профіля:

Н – гумусовий, сірий або темно-сірий, грудкувато-зернистий, пухкий, середньосуглинковий, перехід ясний;

НР – перехідний, менш гумусований, світліший, слабоущільнений, перехід ясний;

Р – материнська порода різного генезису.

Серед дернових ґрунтів зустрічаються глибокі з гумусовим горизонтом 30-40 см, та неглибокі з горизонтом 8-10 см властивості дернових ґрунтів в значній мірі залежать від гранулометричного складу. Вміст гумусу в зв'язнопіщаних відмінах – 1,7%, супіщаних – 2,7%, суглинистих – 3,3%. Найродючішими серед дернових ґрунтів є дерево карбонатні (рендзини). В народі їх називали ще «пшеничними» ґрунтами. Вміст гумусу у них 5-6%, рН 6,7-7. Потужність гумусового горизонту сягає до 100 см. Перехідні горизонти оглеєні. Дернові-скелетні ґрунти поширені переважно в місцях виходу на поверхню кристалічних порід. Вони коротко профільні, щебенисті, гумусу 3-4%, РН - 7.

Лучні ґрунти зустрічаються і в Поліссі і в Лісостепу, на терасах і

в заплавах річок, балках на пісках, супісках і суглинках під трав'янистою рослинністю в умовах достатнього зволоження.

Вміст гумусу 3-7%, рН в залежності від зони змінюється від 4,5 до 7,0, валового P_2O_5 – 0,08-0,19%. Біля русел річок в балках зустрічаються шаруваті ґрунти та поховані лучні. На зниженнях вододільних терас, що переважають в лісостеповій зоні під пишною трав'янистою рослинністю в умовах близького залягання ґрунтових вод поширені лучно-чорноземні ґрунти. В перехідних горизонтах мають ознаки оглеєння. За будовою профілю подібні до чорноземів, добре зволожені з великим вмістом гумусу 4,6-7,5%, рН – 6,1-7,0, P_2O_5 – 0,09-0,28%, K_2O – 2,0-2,3%.

Чорноземи сформувались в лісостеповій зоні на лесових породах, під трав'янистою рослинністю.

Н – гумусовий, темно-сірий, зернистий, пухкий, перехід поступовий;

НР – верхній перехідний, дещо освітлений грудкувато-зернистий із слабким буруватим відтінком, перехід поступовий;

Phk – нижній перехідний, сірувато-бурий, слабогумусований, грудкуватий, бурхливо закипає від HCl, перехід поступовий;

Рк – порода, палевий карбонатний лес.

Серед чорноземів Рівненщини зустрічаються не глибокі, глибокі, середньо глибокі. Найбільш поширені чорноземи мало гумусні, слабогумусовані, опідзолені. Для неглибоких чорноземів характерне проникнення гумусу на глибину 80-110 см, гумусовий горизонт становить 35-45 см. Глибокі чорноземи відрізняються проникненням гумусу до 120-130 см, власне гумусовий горизонт сягає 40-50 см. За гранулометричним складом переважають легко та середньо-суглинкові. У карбонатних солі карбонатів виявлені на глибині до 30см, типові 40-60 см, вилугувані у нижній частині профілю. Низький вміст гумусу (3-4%) свідчить про малу забезпеченість азотом. Фосфornoї кислоти набагато більше. Вилугувані чорноземи займають слабобнижені ділянки. Для них характерна слаба кислотність у верхніх горизонтах, за меншої міцності агрегатів ґрунти легше запливають. В чорноземів опідзолених спостерігаються пластичніша структура, на гранях присипка з кремнезему. Гумус і солі карбонатів проникають на глибину 120 см, структура схильна до запливання.

Щебенюваті чорноземи на алювії карбонатних порід поширені на території малого Полісся та в Острозькому районі. У них мала товщина гумусного шару (20-25 см) і різкий перехід до породи (мергелі, папняки), реакція лужна, гумусу 4-6%, запаси фосфору і калію малі, особливо чутливі ґрунти до фосфору. Фізичні та водно-фізичні влас-

тивості чорноземів взагалі дуже добрі: грудкувато-зерниста структура, щільність – 0,9-1,3 г/см³, пористість загальна 55-60%, пористість аерації 15-20%, твердість 8-10 кг/см², вологоємність 30-40% від ваги ґрунту, водопроникність 1,0-1,5 м/добу.

Площа боліт та заболочених земель в області біля 576 тис. га, з них тільки під лісом біля 118 тис. га, орних земель біля 33 тис. га, пасовищ 35 тис. га.

Виділяють мулувато болотні, де верхній горизонт являє органіно-мінеральну суміш, яка з глибини 40-70 см переходить в породу, частіше пісок, торфянисто глейові з шаром торфу до 30 см; торфувато глейові – шар торфу 30-50 см, торфові неглибокі – 50-100, торфові середньо глибокі – 100-200см, глибокі – шар торфу більше 2 м; надглибокі – торфу більше 3 м.

Всі вони дуже різняться за ступенем розкладу торфу, зольністю та ботанічним складом.

Ботанічний склад торфового болота низинного типу до глибини 40см переважно деревинно-осоковий, з глибини 40-50 см гіпново-осоковий, глибше – осоково-очеретяний. Зольність таких ґрунтів – 3,5-6,5%, рН сольове 4,0-6,5, валового азоту – 0,1-3,9%, кальцію – 0,7-40%, фосфору – 0,1-7,0%, калію – 0,1-0,5%; рухомого азоту 3,8 мг/кг.

Ступінь розкладу 20-50%; зольність 7-19%, щільність 0,10-0,25 г/см³, щільність твердої фази 1,5-1,7 г/см³, загальна пористість 90% об'єму, вологоємність 350-870% від ваги; коефіцієнт фільтрації 0,50 м/добу.

Верхній шар торфових боліт оліготрофного типу складений пухівково-сфагновим торфом, глибше 40-50 см – осоково-сфагновим, з 60-65 см – очеретовими. Для ґрунтів боліт верхового типу, ступінь розкладу – 5-15%, зольність – 1,8-5,5%, щільність – 0,04-0,09 г/см³, щільність твердої фази – 1,0-1,2 г/см³, пористість 95%, вологоємність 700-1050% від ваги, коефіцієнт фільтрації – 0,9 м/добу, рН – 2,4-3,5, валового N – 0,7-1,7%, P₂O₅ – 0,03%, K₂O – 0,07-0,09%.

Болотні ґрунти перехідного типу покриті пригніченими деревами сосни і берези, килимом сфагнових мохів, на купинах – журавлина, росичка, зрідка очерет, осока дводомна, шейхцерія, верба лапландська, багно, лохина.

Значні площі низинних боліт вступили в стадію мезотрофних та перехідних боліт. Для них характерне рН(сольове) – 3,0-5,0, N – 1,4-2,7%, CaO – 0,1-1,2%, P₂O₅ – 0,06-0,35%, K₂O – 0,11-0,21%, зольність 5-7%, щільність 0,09-0,12 г/см³, щільність твердої фази – 1,2-1,3 г/см³, пористість 91%, вологоємність 750-940%, фільтрація 1,1 м/добу. Бо-

танічний склад верхнього шару сфагново-осоковий, глибше очеретяний.

Гідротехнічні меліорації та сільськогосподарське освоєння призводять до різких змін торфоболотних ґрунтів. Акумуляція органічної речовини змінюється розкладом, зменшується її запас, відбувається мінералізація та ущільнення, нагромаджується азот. Вміст азоту високий, а фосфору і калію дуже мало, тому для отримання задовільних врожаїв необхідно вносити великі дози фосфорно-калійних добрив. Площі торфових боліт низинного типу майже всі осушенні. За останні роки багато з них не використовується через відсутність добрив і засобів обробітку.

Висновки. Дослідження ґрунтового покриття Рівненщини показали досить тісний зв'язок детермінації факторів і умов ґрунтоутворення та властивостей ґрунтів з геоморфологічними районами. На властивості ґрунтів впливає орографія місцевості, рельєф, будова профілю, глибина залягання водотривких горизонтів та літологічних прошарків, з якими пов'язаний розподіл мулуватої фракції гранулометричного складу а разом і властивості ґрунтів. Відсутність сівозмін, недостатнє внесення органічних добрив, застосування важкої техніки призводить до різких змін властивостей ґрунтів, особливо воднофізичних. Змінюється щільність, твердість, питома поверхня, вологоємність, водопроникність, потенціал вологи без покращення яких неможливо підвищувати продуктивність ґрунтів, забезпечити оптимальний водний режим протягом вегетаційного періоду, який в останні роки досить нерівномірно розподіляється як просторово, так і в часі, що пов'язано зі зміною клімату.

1. Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. N 391. Київ. 1998. **2.** Моніторинг ґрунтового покриття. URL: <http://www.novaecologia.org/voecos-224-1.html> (дата звернення: 15.01.2019). **3.** Панас Р., Маланчук М. Сучасні проблеми здійснення моніторингу ґрунтового покриття України. *Геодезія, картографія і аерофотознімання*. 2013. Вип. 78. С. 201–205. **4.** Медведєв В. В. Родючість ґрунтів (моніторинг та управління) / за ред. В. В. Медведєва. К. : Урожай, 1992. С. 246. **5.** Медведєв В. В. Моніторинг почв України. Концепція, предварительные результаты, задачи. Харьков : Антикава, 2002. 428 с. **6.** Перович Л., Винарчик Л. Кадастровий моніторинг земель. *Геодезія, картографія та аерофотознімання*. 2009. № 73. С. 97–101.

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro derzhavnu systemu monitorynhu dovkillia : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 bereznia 1998 r. N 391. Kyiv. 1998. 2. Monitorynh gruntovoho pokryvu. URL: <http://www.novaecologia.org/voecos-224-1.html> (data zvernennia: 15.01.2019). 3. Panas R., Malanchuk M. Suchasni problemy zdiisnennia monitorynhu hruntovoho pokryvu Ukrainy. *Heodeziia, kartohrafiia i aerofotoznimannia*. 2013. Vyp. 78. S. 201–205. 4. Medvediev V. V. Rodiuchist gruntiv (monitorynh ta upravlinnia) / za red. V. V. Medvedieva. K. : Urozhai, 1992. S. 246. 5. Medvedev V. V. Monitorinh pochv Ukrainy. Kontseptsii, predvaritelnye rezultaty, zadachi. Kharkov : Antykva, 2002. 428 s. 6. Perovych L., Vynarchyk L. Kadastryvi monitorynh zemel. *Heodeziia, kartohrafiia ta aerofotoznimannia*. 2009. № 73. S. 97–101.

Рецензент: д.с.-г.н., професор Веремеєнко С. І. (НУВГП)

Furman V. M., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Liusak A. V., Candidate of Engineering (Ph.D.), Associate Professor, Solodka T. M., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne), Oliinyk V. S., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor (International Economic and Humanitarian University named after Academician Stepan Demyanchuk)

MONITORING OF GENETIC FEATURES OF SOILS IN RIVNEN REGION

In the article the expounded results of inspection of soils of the Rivne area are with the aim of establishing a connection of factors and terms of soil formation, distribution of soils and their properties with regional geomorphological districts, and also change of soils in the modern terms of their use for realization of monitoring of genetic features of soils.

At folding the ground map of area got spatial images a 51 abolition. At generalization of variety of the ground abolitions it is now possible to distinguish seven basic their types of Research showed close enough connection to determination of factors and terms soil formation and properties of soils with geomorphological districts.

Orography of locality, relief, structure of profile, depth of bedding of waterproof horizons and lithologic layers with that the constrained distribution of limous faction of grain-size distribution and together

and properties of soils, influences on properties of soils. Absence of crop rotations, insufficient bringing of organic fertilizers, application of heavy technique, results in the dramatic changes of properties of soils especially water-physical. A closeness, hardness, specific surface, moisture-capacity, permeability to water, changes, potential of moisture without the improvement of that it is impossible to promote the productivity of soils, to provide the optimal water mode during a vegetation period, that in recent year is unevenly enough distributed both spatially and in time, that it is related to the change of climate.

Keywords: soil, soil profile, genetic horizons, morphological features, soil properties.

Фурман В. М., к.с.-х.н., доцент, Люсак А. В., к.т.н., доцент, Солodka Т. М., к.с.-х.н., доцент (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно), **Олейник В. С., к.с.-х.н., доцент** (Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Демьянчука)

МОНИТОРИНГ ГЕНЕТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ПОЧВ РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ

Изложены результаты обследования почв Ровенской области с целью установления связи факторов и условий почвообразования, распространение почв и их свойств с региональными геоморфологическими районами, а также изменение почв в современных условиях их использования для проведения мониторинга генетических особенностей почв.

Ключевые слова: почва, профиль почвы, генетические горизонты, морфологические признаки, свойства почвы.
